

Kalksten löste fuktproblem

Bytet av sockelmateriel från puts till luftad stenkonstruktion gjordes av tekniska skäl. Men den nya kalkstenssockeln har också inneburit ett ansiktslyft för både Borgholms kyrka och stadens arkitektur.

TEXT PETER WILLEBRAND FOTO JÖRGEN SJÖSTRÖM

Borgholms kyrka uppfördes på 1870-talet i nyromansk stil. De putsade fasaderna har genom åren orsakat bekymmer. Våren 2018 restaurerades all puts, flera skadade solbänkar av kalksten byttes ut och sockelputsen avlägsnades och ersattes med en luftad konstruktion av kalkstensplattor som upptill täcks av en kopparplåt.

De tidigare skadetyperna var många och skiftande, med fukt som den gemensamma nämnaren. Inte sällan hade fuktskadorna sin grund i tekniskt undermåligt utförda arbeten.

Ett exempel på undermåligheten var de starka missfärgningar och puts-skador som till del berodde på solbänkarnas utformning. Solbänkarna hade ett för litet utsprång och felaktigt utförd droppnäsor, vilket gjorde att vattnet leddes in mot putsytan. Men även stenkvaliteten var otillräcklig. Vid en restaurering 1998 byttes två solbänkar till nya av bättre kvalitet, och putsen har sedan dess varit utan anmärkning vid just dessa solbänkar. Socklarna hade stora sprickor och partier av puts hade släppt. Skadorna orsakades bland annat av regn och snö som samlades på sockelns hylla upptill, varpå fukt sögs in i både sockel- och fasadputs.

PROBLEMET MED SOCKELN borde ha åtgärdats redan för 20 år sedan, understryker Anders Westerlund på Wester-

lund Arkitektkontor, som har lett restaureringsarbetet.

– Men 1998 fick vi inte byta till en luftad stenkonstruktion så det blev en ny ytputs som snabbt uppvisade nya fuktskador, säger han.

Den nya socklarna som har kommit på plats under våren utgörs av 30–40 millimeter tjock kalksten.

– Det fanns redan en hel del öländsk kalksten av olika kulörer och bearbetningar på kyrkan. Målet var att hitta en sten som stämde med den befintliga. Vi tog in en del prover och fastnade till slut för en normalhyvlad röd kalksten, säger Anders Westerlund.

SYNLIGA YTOR ÄR hyvlade och monterade med kramlor av syrafast stål. Nederkanten stabiliseras med bakgjutning. Plattornas överkant lutar utåt cirka 20 grader.

– Åtta solbänkar har ersatts med nya, liknande den från 1998. Mot öster har en avtäckning av kalksten plockats bort och ersatts med en ny, av samma skäl som för solbänkarna. Vid rampen mot norr har putsen ersatts med socklar av kalkstensplattor, sammanfattar Anders Westerlund de utförda stenarbetena.

Han betonar att även kyrkans exteriöra gestaltning har vunnit på den nya kalksten som nu sitter på plats.

– Det var tekniska skäl som föranledde bytet av sockelmateriel från puts till luftad stenkonstruktion. Men kalk-

Projekt: Borgholms kyrka.
Beställare: Svenska kyrkan.
Arkitekt: Anders Westerlund, Westerlund Arkitektkontor.
Stenleverantör: Sjöströms Stenförädling.

stenssockeln har verkligen lyft kyrkans exteriör. Kyrkan bildar hel fasad mot norr vid Borgholms torg och har stor betydelse för stadens arkitektur, säger Anders Westerlund. ■

”Kyrkan bildar hel fasad mot norr vid Borgholms torg och har stor betydelse för stadens arkitektur.”

